

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

3. Qui scandalizaverit &c. Vtilus scandalum nasci permittitur, quàm veritas
relinquatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

Quamobrem à peccato alieni sunt, qui receptis hospitio peregrinis, ignotisque hominibus, pro securitate abscondunt pretiosam suppellectilem, cistas, & scrinia occultant, non secus, ac si de fide ac probitate hospitem diffiderent, cum revera non diffidant, sed res suas impensius ament, & contra quemlibet casum conservatas velint. Quin etiam superioribus laudi datur, quando pro majori cautela propter inditia in speciem levia subditos corripunt, jubentque abstinere ab illis, ex quibus emergere peccatum, vel damnum queat. *Regin. Tom 2. pag. 319.*

IV. Cavendum quoque, ne dum proximi innocentiam tueri volumus, quæ dubia sunt meliorem in partem interpretando, nos ipsos veritatis umbrâ delusos errandi periculo exponamus. Non enim si iudex propter testium, & indiciorum defectum proferre non audeat condemnationis sententiam, illic pronuntiabit, innocentem esse, quamvis à parte rei inter affirma-

tionem, & negationem nihil intermediet: sed more majorum scribet N. L. id est, *Non liquet.* Regula certè aliud non exigit, quàm ut in dubio non præcipitemus sententiam condemnationis. Quo sensu intelligendum quoque axioma illud, *Quamdiu aliquis non demonstratur nocens, censendus est innocens.* Item *Regula 11. in 6.* Cum sunt partium jura obscura, reo favendum est potius, quàm actori, ut in Commentario fusiùs explicavimus. Vnde consequitur, quando indicia ad fidem sufficientia præstò sunt de alicujus delicto neminem obligari ad judicandum illum vel à culpâ, vel culpæ suspitione alienum esse. Hoc enim faciendo periculo exponimus nos, contra, quàm rectæ conscientie dictamen velit. *V. Tholos. l. 50. c. 1. num. 11. Layman. l. 3. tract. 3. part. 2. c. 2. num. 7. Comitol. l. 6. q. 33. Menoch. de arbitr. Casu 270. Lugo de iust. d. 14. sect. 2. Les. cap. 29. dub. 4. n. 32. & seqq. Silv. V. Dubium. n. 2. Bonac. de iudic. temer. tom. xi. pag. 446. Escob. tr. 1. Exam. 10. c. 4.*

REGVLA III.

Verius scandalum nasci permittitur, quàm Veritas relinquatur.

I. Scandalum duplex est, activum, & passivum, hoc impiorum, illud infirmorum. *Anton. part. 2. t. 7. cap. 3. Silv. V. scandalum.*

Veritas autem triplex, vitæ, doctrinæ, & justitiæ juxta ver. vulgò notum
*Est veritas vitæ, doctrinæ, justitiæq;:
 Primum semper habe, alia propter
 scandala lingue.*

Veritas vitæ in eo consistit, ut quis vitam rectæ rationi conformem agat. Veritas doctrinæ cernitur in oratione, quatenus animi index est, ut contra mentem nihil loquaris, uti mendaces solent.

Veritas justitiæ requirit, ut consilia, & actiones nostræ comensurentur intellectui tanquam regulæ eorum, quæ justa sunt. B iam

Iam quod dicitur Veritati insistentium esse contempto scandalo, eo sensu accipiendum est, ut vitæ integritas nunquam minuatur, aut deseratur id eo, ne quis ex honestate nostrorum operum scandalizetur. Neque enim ex bonitate eorum, quas nos honestè facimus, sed aliorum malitia, qua vitata illorum mens est, scandalum nascitur. Sibi imputent, qui araneorum more ex bono malum sugunt. Melius est, ut scandalum oriatur, quam veritas relinquatur, *S. Bern. ep. 34. Laym. l. 2. tract. 3. c. 13.* Iustitia quoque servanda eatenus est, ut innocens nemo condemnetur, sed aliquando leniendâ severitas, pœnaque merentibus condonanda. Veritati doctrinæ similiter inhærendum ita, ut nullus falsitati locus relinquatur: at tamen propter aliorum infirmitatem, qui capaces non sunt, in tempore, & loco omitti celariq̄ue potest. *Azor part. II. l. 12. c. 16. Comitol. l. 5. c. 12.*

II. Sed quia duplicia bona sunt, spiritualia, & corporalia, majoris notitiæ causa, proderit accuratiùs exponere, quando & quomodo scandali vitandi causâ tenenda, vel relinquenda sint. De bonis spiritualibus, quæ sequuntur, attende.

Primò, quæ ad salutem animæ simpliciter, & ex præcepto necessaria sunt, propter scandali metum nunquam omittere licet: ne pro aliorum salute procuranda vel conservanda peccatum committamus, violando mandata Dei, quorum observatio ad consequendam beatitudinem simpliciter necessaria est.

Secundò, quæ nec præcepta nobis, nec ad salutem simpliciter necessaria sunt,

puta, jejunare, elemosinam dare, & his similia, aliquando omittere licet, vel differre propter infirmos ac debiles in fide. Propter illos autem, qui cum Pharisæis ex malitia oblatrant, nequaquam prætereunda sunt. Ideò enim scandalizantur, quia veritatem oderunt. *S. Bern. de præc. & disp. Casian. col. 17. c. 16.*

Tertiò, quando ex doctrina, institutione nostra, vel etiam correctione (quoad justitiam pertinet,) non speratur fructus, sed offensio, & exasperatio timetur, aliave majora mala, abstinere tatius est, quam incassum laborare. Nam quod S. Scriptura & Ecclesiastici Canones pœnam minantur tacentibus, non de qualibet, sed necessaria ad salutem proximi institutione intelligendum est. *Isai. c. 58. v. 1. c. 56. v. 10. Ezec. c. 3. v. 17. c. 33. v. 8. c. Sit rector. c. Ephesius. c. dispensatio. dist. 43.*

Quartò, quod veritatem vitæ attinet, ne proximus scandalizetur, etiam ab illis, quæ speciem mali habent, abstinere nos Apostolus jubet *1. ad Cor. 8. v. 13.* Si esca scandalizaverit fratrem meum, in æternam carnes non manducabo, intellige, quando talis comestio ad vitæ conservationem necessaria non est.

III. Bona temporalia (quod alterum divisionis membrum erat) duplicia sunt, alia aliorum, nostræ tamen fidei commissa, alia nostra, quoad dominium, & proprietatem. Hæc pro evitando scandalo subinde non repetere ab illis, qui occuparunt, possumus; illa vero alienis relinquere nequaquam licet, quamvis inde scandalum meretur. Religio enim, & fides in fidei commissario

fario requiritur. *l. questionem. c. de si-
de commiss.*

Pro exemplo laudant aliqui *S. Thomae
Cantuariensis* contra Regem Angliæ
constantiam, qui quamvis sequeretur
scandalum à parte regis, non permisit
quicquam de bonis Ecclesiæ alienari.
Verùm non liquet, an de bonis tempo-
ralibus tantùm lis fuerit, an verò de
aliis quoque juribus, quorum incapax
fuerit rex. Quod si sancti Martyris acta,
quæ ex Eduardo in compendium rede-
git *Laurent Surius* attendere volumus,
de aliis magni momenti quæstis litiga-
tum esse comperiemus. Instabat *Henri-
cus* rex magno nisu, ut Episcopi leges re-
gni & consuetudines, quantumlibet Sa-
cris Canonibus contrarias reciperent,
quarum *prima* erat ad Sedem Apосто-
licam absque regis consensu nulla ap-
pellatio fiat. *Secunda* nulli Episcopo-
rum rege non consulto & annuente ad
Summum Pontificem quævis evocatus
sit, adire liceat. *Tertia*, illorum, qui à
parte regis stant, neminem Archiepis-
copus vel Episcopus excommunicabit.
Quarta, Clericorum causas Iudex sæ-

cularis cognoscet. *Quinta* denique ju-
dicium de decimis, aliisque Ecclesiæ
bonis ad tribunal Regis pertinet. Præ-
ter hæc re ipsa clericos in contemptum
Archiepiscopi indignis modis vexabat.
Vnde liquidò apparet, non de bonis
temporalibus Ecclesiæ tantùm, sed de
totâ clericorum & Episcoporum im-
munitate controversiam fuisse. Alias si
præter bona nihil aliud rex postulasset,
minùs discretæ contradictionis argue-
retur *S. Thomas*, cum pro admodum
gravi scandalo laico dimittere Eccle-
siæ bona liceat. Satius enim tunc est,
relinquendo temporalia redimere ve-
xationem, quàm pertinaciter obsisten-
do augere malitiam, quemadmodum
Antoninus ait loc. cit. cap. 4. §. 6. quod
tunc potissimè admittendum videtur,
quando spes est, relicta Ecclesiæ bona
suo tempore recuperandi, postquam
videlicet violenti possessoris cupiditas
refrigit, vel illo benignior hæres suc-
cessit, qui augere patrimonium Chri-
sti, quàm diripere malit. *V. Baron. Anno
Chr. 1164.*

REGVLA IV.

Quod non est licitum in lege, necessitas facit licitum.

Beda in Marc.

I. *SVppositio*, quod Theologi, &
Siegum periti meliores recipiunt,
legem naturalem ita firmam, fixamque
esse, ut nullam mutationem admittat,
præiens Regula in solâ positivâ locum
habet, ut cujus obligatio tam arcta non
sit, quin subinde vel omissionem, vel

actum contrarium admittat. Nam ut
Glossa exemplis utar, Sabbati præcepta
observatio est, *Exodi cap. 16. v. 23. & c.
20. v. 8.* Macchabæi tamen sine culpâ in
Sabbato pugnabant. *c. Si nulla 23. quæst.
ult.* & hodie si non jejunaverit ægro-
tus, reus voti non habetur, *cap. 2.*

B 2

de